

Selhání ledvin bude v roce 2040 pátou nejčastější příčinou úmrtí. Předčí i cukrovku.

Podle klíčové studie pro predikci příčin smrti se Chronické selhání ledvin (CKD) stane v roce 2040 pátou nejčastější příčinou úmrtí. Poprvé v historii předskočí i cukrovku. „Česká nefrologie otevírá letošní Světový den ledvin pohledem do roku 2040. Není to žádné stavění strašáků. Hlavní příčinou nepříznivé predikce je celkové stárnutí populace a je nutné se na to připravit. I proto slogan Zdravé ledviny pro zdravou budoucnost,“ říká předseda České nefrologické společnosti profesor Ivan Rychlík.

Systémová výzva, nikoliv jen klinický problém

Studie epidemiologa Kyle J. Foremana z IHME v Seattlu definuje CKD jako jednu z nejrychleji stoupajících příčin ztráty let života mezi neinfekčními onemocněními. V globálním žebříčku se CKD posune z 16. místa v roce 2016 na 5. místo v roce 2040, čímž předstihne řadu tradičně dominantních diagnóz. „Historickým milníkem je skutečně fakt, že CKD bude častější příčinou úmrtí než diabetes. Na rozdíl od některých kardiovaskulárních onemocnění lepší prevence, tzv. „better health scenario“ nevede k poklesu celkové zátěže CKD, pouze zpomaluje její růst. Jinými slovy ani sebelepší prevence a zdravotní péče tuto negativní prognózu nezlepší, pouze ji zmírní,“ vysvětluje profesor Vladimír Tesař, místopředseda České nefrologické společnosti a přednosta Kliniky nefrologie 1. LF UK a VFN v Praze. I při prodlužování celkové délky života se tak CKD stane významnější příčinou ztráty zdravých let života. Globální délka života má do roku 2040 vzrůst o 4,4 roku u mužů i žen, avšak tento zisk je částečně „vymazáván“ právě nárůstem mortality a morbidit spojené s CKD. „Chronické onemocnění ledvin představuje systémovou výzvu pro zdravotnictví, nikoli pouze klinický problém nefrologie. Autoři jej řadí mezi diagnózy, které budou významně formovat strukturu úmrtnosti, náklady a potřebu dlouhodobé péče v příštích dvou dekádách, zejména ve středně a vysoce rozvinutých zemích,“ doplňuje profesor Vladimír Tesař. Jednoduchou aproximací lze dojít k velmi hrubému údaji, že v roce 2040 bude v ČR zhruba 6 tisíc úmrtí s přímou příčinou CKD. To je zhruba 5 % všech úmrtí v Česku. „Je to skutečně velmi hrubý odhad, ale bez ohledu na to, jak nepřesné toto číslo může být, nám to ukazuje jasný trend, který nelze ignorovat. Pokud se na tuto situaci nezačneme připravovat už nyní, budeme zásadně zaskočení,“ upozorňuje na nutnost příprav profesor Vladimír Tesař.

Průměrný pacient v roce 2040 a zapojení AI

Dnes žije v Česku více než šest tisíc lidí, kteří pravidelně docházejí na dialýzu. Typickému dialyzovanému pacientovi je při zahájení léčby kolem 68 let a většina z nich podstupuje hemodialýzu třikrát týdně. „V roce 2040 se však obraz změní. Průměrný pacient bude ještě starší – kolem 73 let – a častěji bude trpět kombinací cukrovky, vysokého tlaku a srdečního onemocnění. Selhání ledvin už nebude izolovanou diagnózou, ale součástí komplexního obrazu stárnoucí společnosti,“ říká MUDr. Martin Kuncěk, ředitel sítě dialyzačních středisek B. Bran Avitum CZ/SK. Zatímco dnes má mladší pacient reálnou šanci na transplantaci, v budoucnu se k ní dostane menší podíl nemocných kvůli vyššímu věku a větší křehkosti. Dialýza bude technologicky pokročilejší, ale pacient složitější.

Budoucnost péče tak nebude jen o prodloužení života, ale především o zachování soběstačnosti a kvality života ve vyšším věku. **„Nechci spekulovat, zda v současné době velmi stagnující počet pacientů poroste. Každopádně půjde o souboj dvou protikladných faktorů: kvalitní prevence společně s předdialyzační léčbou a efektu stárnutí populace. Zatímco pro predikci počtu dialyzovaných nemáme validní data, narůstající polymorbidita a komplexnost dialyzovaných pacientů je zjevná a zejména na to se musíme připravit. Zcela jistě budou narůstat počty pacientů na peritoneální dialýze i domácí dialýze. Hranice 500 pacientů na domácí dialýze tak není nereálná,“** popisuje budoucnost Martin Kuncek.

Technologickým trendem budoucnosti bude miniaturizace, digitalizace a zapojení umělé inteligence. Už nyní se testují malá přenosná zařízení velikost knihy nebo malého notebooku, která by umožnila čištění krve v režimu 24/7. První prototypy vážily zhruba 2,5 kg a rozměrech 20x20 cm, se kterým pacienti mohli chodit nebo stát a nemuseli být upoutáni na lůžko. Posune se také kvalita materiálu. Stále dokonalejší technologie zlepšují biokompatibilitu okruhu pro čištění krve, bude méně zánětlivých reakcí a cévní přístupy budou mít delší životnost. **„AI nám zcela jistě výrazně pomůže s organizací péče, optimalizací kapacit i farmakoterapie, lepší edukací pacienta a jeho intenzivnější zatažení do léčby i dodržování režimových opatření. Ani sebelepší technologie a vyspělá umělá inteligence ale nedokážou změnit fakt, že odpovědnost za vlastní zdraví zůstává v rukou každého z nás,“** apeluje na širokou veřejnost Martin Kuncek.

Vysoce účinná prevence ve specializovaných centrech

Preventivní prohlídky jsou pochopitelně prováděny u praktických lékařů. Ovšem i ve vysoce specializovaných centrech lze nové pacienty s chronickým onemocněním ledvin identifikovat. Ukazuje to studie IKEM, která proběhla ve specializovaných interních ambulancích mimo nefrologii s účastí takřka 3 tisíc pacientů. Podle této nové studie se CKD vyskytuje u **32,5 % sledovaných pacientů**. U zhruba třetiny z nich byla nemoc odhalena vůbec poprvé – v praxi to znamená, že **jeden nový případ připadal na každých 5 vyšetřených pacientů**. Vyšší riziko měli zejména starší lidé a pacienti po jiné než ledvině transplantaci, dále nemocní s vysokým krevním tlakem, srdečním selháním, fibrilací síní, diabetem či aterosklerózou.

Studie zároveň ukázala, že moderní léky chránící ledviny nejsou využívány dostatečně – SGLT-2 inhibitory užívalo 42 % indikovaných pacientů, GLP-1 agonisty 41,7 % a nesteroidní antagonisty mineralokortikoidního receptoru jen 6,7 %. **„Ukazuje se, že i ve vysoce specializované péči zůstává část pacientů s chronickým onemocněním ledvin neodhalena nebo není léčena optimálně. Pokud bychom důsledně využívali dostupnou moderní terapii, podle modelace víme, že bychom mohli pacientům v průměru prodloužit období bez dialýzy o více než sedm měsíců,“** říká profesor Ondřej Viklický, přednosta Transplantcentra IKEM.

Transplantace ledvin v budoucnosti

Bez dárců ledvin by nebyly vůbec transplantace možné a ledvin k transplantacím není dost takže pacienti stále na operační výkon čekají. Výzkum v oblasti transplantací ledvin jde mnoha směry, významný pokrok přináší i lepší metody přístrojové perfuse, tedy moderní metody, která zvyšuje kvalitu i počet využitelných ledvin. Do klinických studií vstupuje xenotransplantace genově upravených prasečích ledvin, která by mohla zmírnit nedostatek dárců. **„Zatím ale žijeme v současnosti a mě těší, jak se nám transplantační aktivita u ledvin daří. V roce 2025 jsme v Česku transplantovali 579 ledvin. To je nový historický rekord. Je to o více jak 10 % více než v roce 2024, což pouze dokladuje vysokou kvalitu všech článků řetězce od dialyzačních středisek, přes Koordinační centrum transplantací, osvětu pacientů až po skvělé výkony českých operatérů,“** komentuje rekord profesor Ondřej Viklický.

Zdravá budoucnost začíná 12. března 2026

Od ledna 2026 se v Česku prevence CKD zásadně změnila. Nově je vyšetření k dispozici všem lidem nad 50 let věku 1x za dva roky a k vyšetření sérového kreatininu se přidá i vyšetření poměru albumin/kreatinin ve vzorku moče (uACR) a odhad glomerulární filtrace (eGFR), tedy stanovení stadia CKD. U pacientů s diabetem či kardiovaskulárními onemocněními se uvedené parametry budou sledovat minimálně 1x ročně. **„Pro pacienty je to v oblasti časného zachytu onemocnění ledvin poměrně výrazný posun kupředu. V tuto chvíli ještě nemáme k dispozici tvrdá data, jak se nové možnosti prevence využívají a jaké mají výsledky. Z rozhovorů s praktiky je ale jasné, že se je i laboratorní síť povedlo o nové úrovni prevence informovat. Ted' je nutné, aby se vyšetření začala realizovat a budeme i rádi, když budou aktivní i samotní pacienti,“** říká vedoucí lékař sítě dialyzačního středisek a nefrologických ambulancí B. Braun Avitum MUDr. Vladimír Vojanec.

K osvětě mezi odbornou i laickou veřejností pomůže i Světový den ledvin, který letos připadá na čtvrtek 12. března. Po celém Česku se otevřou dveře nefrologických ambulancí. Pacienti tam budou moci zdarma a bez objednání absolvovat orientační preventivní screening. **„Zabere to maximálně 10 minut. Vyplníme dotazník, stanovíme pacientovu rizikovost, z kapičky krve odebrané z prstu změříme glykémii a ve vzorku moči se podíváme na přítomnost bílkovin. Následně stanovíme pravděpodobnost ledvinového onemocnění a pokud to bude nutné, doporučíme pacientovi podstoupit další již podrobné vyšetření. Každý rok takto zachytíme jen v naší síti nefrologických ambulancí desítky pacientů s rizikovými faktory. Tato preventivní akce má však hlavně osvětový důvod, preventivní prohlídku u praktika rozhodně nenahradí,“** zdůrazňuje MUDr. Vladimír Vojanec.

Seznam otevřených ordinací najdou lidé na www.svetovydenledvin.cz. Aniž by o tom věděl, má v Česku potíže s ledvinami zhruba každý 10. člověk. Orientační test lze provést také na www.ledvinovakalkulacka.cz

Ledvinová kalkulačka nenahrazuje lékařskou či jinou odbornou péči a nenabízí ani stanovení diagnózy ani léčby, slouží výhradně jako osvěta a zdroj informací pro její uživatele. V případě jakýchkoliv zdravotních obtíží či pochybností o zdravotním stavu provozovatel Ledvinové kalkulačky uživatelům důrazně doporučuje vyhledat lékařskou či jinou odbornou péči. Provozovatel Ledvinové kalkulačky dále upozorňuje, že nenesे žádnou odpovědnost ze škody na zdraví uživatele či třetích osob vyplývajících z použití Ledvinové kalkulačky.

Koncern B. Braun působí na celosvětovém trhu přes 180 let a dnes patří k největším výrobcům zdravotnických produktů na světě. Hlavní sídlo je v německém Melsungenu, pobočky má v 64 zemích světa. Skupinu B. Braun CZ/SK tvoří B. Braun Medical (dodavatel zdravotnických prostředků), B. Braun Avitum (provozovatel dialyzačních středisek a odborných ambulancí) a Aesculap Academy (mezinárodní vzdělávací instituce). Skupina B. Braun v České a Slovenské republice působí od roku 1993 a zaměstnává více než 900 lidí.

Kontakt na Skupinu B. Braun CZ/SK

Lucie Kocourková | tisková mluvčí

+420-602 167 024 | lucie.kocourkova@bbraun.com

www.bb Braun.cz